

CÁCH MẠNG CÔNG NGHIỆP 4.0 TÁC ĐỘNG ĐẾN HỆ THỐNG TÀI CHÍNH VIỆT NAM, THỰC TRẠNG VÀ GIẢI PHÁP

TS. HÀ HUY TUẤN
PHÓ CHỦ TỊCH ỦY BAN GIÁM SÁT
TÀI CHÍNH QUỐC GIA

Industry 4.0 &
It Effects

HÀ NỘI, THÁNG 05/2019

I. KHÁI NIỆM VÀ NỘI HÀM CỦA CMCN 4.0

1. Khái niệm và nội hàm của CMCN 4.0

1.1 Khái niệm: Cuộc CMCN lần thứ 4 được định nghĩa là “một cụm thuật ngữ cho các công nghệ và khái niệm của tổ chức trong chuỗi giá trị” đi cùng với hệ thống vật lý trong không gian ảo, Internet kết nối vạn vật (IoT) và Internet của các dịch vụ (IoS).

1.2 Những nguyên lý chính của CMCN 4.0

- + Khả năng kết nối.
- + Minh bạch thông tin.
- + Hỗ trợ kỹ thuật.
- + Trí tuệ nhân tạo AI hỗ trợ trong việc ra quyết định.

II. THỰC TRẠNG ỨNG DỤNG CMCN 4.0 TRONG HỆ THỐNG TÀI CHÍNH – NGÂN HÀNG VIỆT NAM

1. Thực trạng đầu cơ vào tiền ảo theo phương thức “đa cấp tài chính” và sử dụng tiền ảo như một công cụ thanh toán

- Tiền điện tử xuất hiện dưới dạng nhiều hình thức như tiền điện tử offline (thẻ trả trước, thẻ thông minh), tiền online (ví điện tử), đồng (bitcoin)...
- Đầu tư vào tiền ảo hết sức rủi ro.
- Không một cơ quan nào quản lý được, biết được dòng tiền đi như thế nào trong các giao dịch tiền ảo
- Tại Việt Nam tiền ảo không phải là tiền tệ và không phải là phương tiện thanh toán hợp pháp.

II. THỰC TRẠNG ỨNG DỤNG CMCN 4.0 TRONG HỆ THỐNG TÀI CHÍNH – NGÂN HÀNG VIỆT NAM

2. Thực trạng FINTECH trong hệ thống tài chính Việt Nam

- Tiềm năng FinTech rất lớn và gần như chưa được khai phá.
- Hiện tại, số lượng các công ty FinTech ít với khoảng 40 công ty Fintech trong đó phần lớn tập trung vào mảng thanh toán.
- Nhận được ngày càng nhiều sự quan tâm của nhà đầu tư.
- Khuôn khổ pháp lý cho FinTech tại Việt Nam còn sơ khai.

II. THỰC TRẠNG ỨNG DỤNG CMCN 4.0 TRONG HỆ THỐNG TÀI CHÍNH – NGÂN HÀNG VIỆT NAM

3. Thực trạng ứng dụng CMCN 4.0 trong lĩnh vực tài chính:

- Việc đẩy mạnh phát triển ứng dụng CNTT và chủ động thích ứng với CMCN 4.0 là một trong những trọng tâm ưu tiên của Chính phủ Việt Nam trong những năm gần đây.
- Ngành tài chính Việt Nam thời gian qua đã chủ động tham gia CMCN 4.0 với hai cấp độ là phạm vi quốc gia và phạm vi ngành.
- Ngành tài chính đã triển khai hiệu quả một số hệ thống thông tin tài chính quy mô lớn về Thuế, Hải quan, KBNN, Ngân hàng NN...

II. THỰC TRẠNG ỨNG DỤNG CMCN 4.0 TRONG HỆ THỐNG TÀI CHÍNH – NGÂN HÀNG VIỆT NAM

4. Thực trạng ứng dụng CMCN 4.0 trong doanh nghiệp

- Báo cáo về tính sẵn sàng cho nền sản xuất trong tương lai của các quốc gia (WB, tháng 1/2018) chỉ ra rằng: so với 100 quốc gia được lựa chọn đánh giá, Việt Nam nằm trong nhóm nước chưa sẵn sàng với CMCN 4.0 (mức độ sơ khởi)
- Số liệu khảo sát của Bộ Công Thương cho thấy, hiện nay, có 61% DN Việt Nam còn đứng ngoài cuộc CMCN 4.0 và 21% DN mới bắt đầu có các hoạt động chuẩn bị.
- Như vậy, vẫn còn khoảng trống lớn trong việc áp dụng CMCN 4.0 vào lĩnh vực sản xuất của Việt Nam.

III. TÁC ĐỘNG CỦA CMCN 4.0 VÀ RỦI RO TỚI ỔN ĐỊNH HỆ THỐNG TÀI CHÍNH – NGÂN HÀNG

1. Tác động, thách thức và rủi ro của CMCN 4.0 đến hệ thống tài chính:

1.1. Tác động, rủi ro và thách thức với lĩnh vực tài chính công:

- Chưa có pháp lý đối với các mô hình và sản phẩm tài chính mới
- Hoạch định chính sách tài chính – tiền tệ theo phương thức truyền thống (đặc biệt là trong thu – chi ngân sách)
- Mô hình quản lý vẫn theo phương thức truyền thống và chưa phù hợp với các định chế, quy trình và sản phẩm tài chính mới.
- Năng lực cán bộ hoạch định chính sách và quản lý hạn chế
- Cơ sở hạ tầng thông tin lạc hậu và thiếu hụt thông tin.

III. TÁC ĐỘNG CỦA CMCN 4.0 VÀ RỦI RO TỚI ỔN ĐỊNH HỆ THỐNG TÀI CHÍNH – NGÂN HÀNG

1. Tác động, thách thức và rủi ro của CMCN 4.0 đến hệ thống tài chính:

1.2 Những tác động, rủi ro và thách thức của CMCN 4.0 đến lĩnh vực tiền tệ:

1.2.1. Thị trường tài chính:

- Đồng tiền ảo có thể tạo ra các tác động không nhỏ tới an ninh tài chính và ổn định vĩ mô
- Tác động đến mô hình tổ chức, quản trị tại các định chế tài chính trong hệ thống tài chính.
- Thay đổi hoàn toàn kênh phân phối và các sản phẩm dịch vụ tài chính truyền thống và trải nghiệm khách hàng đang dần trở thành xu hướng vượt trội.
- Xu hướng “ngân hàng không giấy” trở nên phổ biến

III. TÁC ĐỘNG CỦA CMCN 4.0 VÀ RỦI RO TỚI ỔN ĐỊNH HỆ THỐNG TÀI CHÍNH – NGÂN HÀNG

- Tạo ra sự cạnh tranh lớn trong lĩnh vực dịch vụ tài chính, ngân hàng, dịch vụ thanh toán.
- Thách thức mới về bảo mật, bảo vệ người tiêu dùng => an ninh mạng trở nên vô cùng quan trọng.
- Thay đổi thị trường lao động trong lĩnh vực tài chính.

1.2.2. Cơ quan quản lý:

- *Với cơ quan quản lý:*
 - Khi tiền kỹ thuật số trở thành một phương tiện thanh toán nhưng lại nằm ngoài tầm kiểm soát của NHNN.
 - Đồng tiền kỹ thuật số cũng có thể trở thành một công cụ để rửa tiền khó kiểm soát.

III. TÁC ĐỘNG CỦA CMCN 4.0 VÀ RỦI RO TỚI ỔN ĐỊNH HỆ THỐNG TÀI CHÍNH – NGÂN HÀNG

- Hiệu quả huy động vốn nhàn rỗi từ khu vực dân cư cho hệ thống các TCTD.

➤ *Cơ quan giám sát:*

- Giám sát được quy mô, tra soát được giao dịch liên quan đến đầu tư, đầu cơ và thanh toán bằng công nghệ tiền kỹ thuật số.

- Sự xuất hiện các mô hình kinh doanh mới và sản phẩm tài chính mới cũng tạo thêm thách thức trong việc giám sát rủi ro.

1.2.3. Định chế tài chính:

➤ *Rủi ro với khách hàng* chính là nguy cơ rò rỉ thông tin cá nhân, bảo mật thông tin tài chính khách hàng.

III. TÁC ĐỘNG CỦA CMCN 4.0 VÀ RỦI RO TỚI ỔN ĐỊNH HỆ THỐNG TÀI CHÍNH – NGÂN HÀNG

➤ *Rủi ro của các ngân hàng thương mại:* :

- + Rủi ro thay đổi chiến lược kinh doanh;
- + Rủi ro hoạt động yêu cầu quản trị với đối tác là bên thứ 3 gia tăng;
- + Rủi ro không gian mạng và rủi ro tuân thủ;
- + Rủi ro rửa tiền;
- + Rủi ro với thanh khoản và rủi ro tín dụng.

III. TÁC ĐỘNG CỦA CMCN 4.0 VÀ RỦI RO TỚI ỔN ĐỊNH HỆ THỐNG TÀI CHÍNH – NGÂN HÀNG

1.3. Những tác động, thách thức và rủi ro của CMCN 4.0 tới khu vực tài chính doanh nghiệp và hộ gia đình:

- Giảm và mất thị phần => chuyển đổi, sáp nhập và phá sản.
- Tiết kiệm chi phí sản xuất, cải thiện năng suất lao động và nâng cao năng lực cạnh tranh, nhưng yêu cầu chi phí cho nghiên cứu và phát triển công nghệ ứng dụng mới
- Một số phương thức sản xuất, kinh doanh truyền thống biến mất và phương thức, kinh doanh mới ra đời.
- Sự thay đổi hành vi của người tiêu dùng khiến quản trị truyền thông, marketing, sản xuất và chăm sóc khách hàng của khu vực doanh nghiệp phải nhanh chóng đổi mới.
- Xuất hiện một số doanh nghiệp với phương thức kinh doanh mới trong khi khuôn khổ pháp lý chưa có điều chỉnh phù hợp.
- Thay đổi pháp lý và chính sách có khác biệt so với truyền thống

IV. KHUYẾN NGHỊ VÀ GIẢI PHÁP

1. Về phía quản lý nhà nước:

- Sớm hoàn thiện đồng bộ khuôn khổ pháp lý để quản lý và giám sát tốt các mô hình kinh doanh và các sản phẩm tài chính mới.
- Xây dựng và hoàn thiện các chính sách tài chính (thuế, phí, tín dụng, phương thức thanh toán...) đối với các mô hình và sản phẩm tài chính mới
- Tiếp tục nghiên cứu xây dựng và hoàn thiện chiến lược, cơ chế và chính sách ứng dụng CMCN 4.0 vào quản lý tài chính nhà nước.
- Hoàn thiện tổ chức, bộ máy quản lý tài chính nhà nước cho phù hợp

- Tăng cường đào tạo và đào tạo lại bộ máy công chức với các phương thức hiện đại và phù hợp
- Nối mạng kết nối thông tin và chia sẻ dữ liệu giữa các cơ quan (công khai, minh bạch vs. bảo mật, kết nối và chia sẻ) và giữa cơ quan quản lý nhà nước với doanh nghiệp
- Tăng cường công tác tuyên truyền, phổ biến và giáo dục (niềm tin thị trường, cảnh báo, thông tin cập nhật...)
- Tăng cường, mở rộng hợp tác và chia sẻ kinh nghiệm quốc tế

IV. KHUYẾN NGHỊ VÀ GIẢI PHÁP

2. Về phía định chế tài chính, doanh nghiệp và hộ gia đình:

- Tích cực ứng dụng CNTT để sáng tạo và thay đổi mô hình sản xuất - kinh doanh và sản phẩm mới theo nguyên tắc: đơn giản hóa, tự động hóa, sử dụng trí tuệ nhân tạo và đảm bảo an toàn hệ thống.
- Tăng cường chi phí cho đầu tư và NCKH ứng dụng
- Đào tạo và đào tạo lại lực lượng lao động + Chế độ đãi ngộ thích hợp.
- Phối hợp khai thác và chia sẻ thông tin với các cơ quan quản lý, cơ quan giám sát tài chính
- Thay đổi cách ứng xử với thị trường (công khai, minh bạch, an toàn)
- Tăng thêm các phương án dự phòng và chi phí dự phòng rủi ro

CÁCH MẠNG CÔNG NGHIỆP 4.0 TÁC ĐỘNG ĐẾN HỆ THỐNG TÀI CHÍNH - NGÂN HÀNG VIỆT NAM, THỰC TRẠNG VÀ GIẢI PHÁP

XIN CHÂN THÀNH CẢM ƠN !